

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: *DUMINEC'A.*

PRETIULU ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungari'a:

Pe unu anu 5 fl.—cr., pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.

PRETIULU INSERTIUNILORU:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu
cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.;
si mai sus 5 fl. v. a.

Correspondentiele se se adreseze Redactiunei

„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Er banii de prenumeratiune la

TIPOGRAFIA DIECESANA in ARAD.

Esecutarea dispusetiuniloru bisericesci.

Am publicatu dilelele trecute cerculariulu venerabilului consistoriu aradanu, referitoriu la inceputulu prelegeriloru in scólele nóstre elementarie. S'a prevediutu, si s'a dispusu de timpuriu a-se face tóte pregatirile trebuintiöse, pentrucá, scólele nóstre se póta lucrá mai cu sporiu la regenerareu si inaintareu neamului romanescu din aceste párti.

Cine a studiatu inse mersulu lucruriloru la noi, s'a potutu convinge ca daca scól'a si biseric'a n'au predasu mai multu, caus'a nu este, ca superioritatea bisericésca ar fi intardiatu vre odata a-si face detorinti'a; ci adeverat'a causa a lipsei de unu sporin mai repede a provenitu totdeun'a din acea nefericita imprejurare observata la noi, ca dispusitiunile autoritatii bisericesci nu se esecuta in totu loculu, seau celu putien nu se esecuta astfeliu precum ar trebui, si din acésta causa multe din aceste dispusetiuni remenu litera mórtá.

Scól'a este inse cestiune de viétia.

Si astadi este unu lucru ce nu mai suferé indoiéla, ca viétia si viitoriulu nostru este stensu legatu de sporiulu scóleloru nóstre. Cum vom starui a spori prin scóla, asia ne vomu cladi edificiulu viitoriului nostru.

Leaculu, prin carele vomu poté delaturá relele si necazurile scólei dupa cele ce am observatu, este o controla mai rigorósa a totu ceeace se face, seau nu se face in ale scólei in parochia; ér acésta controla cade in sarcin'a dlóru inspectori scolari si a parintiloru protopresviteri.

Dorindu noi deci, cá in anulu acest'a se-se esecuteze mai bine si cât mai bine cele dispuse a-se face pentru unu bunu inceputu alu activitatii scóleloru nóstre, detori ne-am semtitu a atrage atentiunea inspectiunei scolare asupra acestei imprejurari; si a rugá pre toti, pre cari ii-privesce, a priveghiá si controla, daca si incát s'au esecutatu in parochia cele dispuse a-se face pentru inceputulu scólei.

O controla mai buna a functionariloru nostri din parochia este acum o cestiune la ordinea dilei mai multu, cá oricand in decursulu anului, pentruca lucrulu inceputu bine este sfersitu deja pre jumetate. Dupace puni plugulu in brazda cum se cuvine, lucrulu merge cu sporiu.

Unu punctu negru in mersulu scóleloru nóstre este, ca nu sunt cercetate de toti elevii obligati a cercetá scól'a. Mai crescu si astadi in unele párti fii poporului romanu, fara a-se impartesi de binefacerile scólei. Este unu pecatu, ce apésa greu asupra tuturoru acésta imprejurare si in acelasi timpulu unu pecatu, pre carele nu-lu vom poté justificá nici odata inaintea istoriei.

Si pecatulu acest'a, daca va mai continuk a fi si in viitoriu ceeace este astadi, va avé grele consecintie pentru noi, pentru toti.

Vomu suferi toti pentru elu, pentruca organismulu nostru nu este, si nu póte fi sanatosu pana atunci, pana cand fii poporului si bisericiei romane nu voru invetiá carte, cá se póte lucrá mai cu sporiu, si se póta portá mai cu inlesnire greutátile si necasurile vietii loru viitórie.

Se priveghiám deci cu totii, cá se-se faca, si se-se esecute totu ceeace se dispuue a-se face in ale scólei.

Se dâmu, si se facem cá se-se dea fiióru poporului romanu chran'a spirituála, de carea are trebuintia!

Cu frecuentareu scólei sunt in legatura o multime de cestiuni de o deosebita importantia intru desvoltareu organismului nostru bisericescu. Vomu aminti aci intre altele cestiunea cea atât de multu discutata a salarieloru invetiatoresci. Este neaperatu de trebuintia, cá acésta cestiune se-se reguleze. Si duii invetiatori, cari in prim'a linia sunt interesati pentru o buna solutiune a acestei cestiuni mai multu, decât oricine altulu potu veni in ajutoriu la resol-

virea ei, daca voru starui la ameliorarea frecventatiunii.

Fara frecventatiune regulata nu póte fi vorba de sporiu : ér fara a aretá sporiu prin scóla este unu lucru zadarnicu totu ceea ce se vorbesce si se scrie in privinti'a ameliorării salarielor invetiatoresci.

Cum am mersu pana acum cu tifr'a frecventatiunii scolare, nu mai potem merge.

Si pecatele in acésta privintia au provenitu totdeun'a din motivulu, ca nu s'a pusu destul pondu pre acésta cestiune dela inceputulu anului scolar-ticu.

S'a intemplatu in unele locuri adeca, ca in punctulu acest'a invetiatoriulu a datu dileloru róndu, preotulu asemenea : si timpulu a trecutu, ér la sfersitululu anului ne-am treditu, ca sporiu nu s'a facutu de ajunsu, din caus'a ca frecventarea nu a fost regulata. Si cand a venitu apoi invetiatoriulu se céra imbunatatirea salariului, ómenii au adusu indata intre altele motive contra imbunatatirei salariulu pre celu mai principalu, si anume, ca densii ar dá bucurosi si mai multu, dar nu se face sporiu, seau cum dicu credintiosii nostri „din scóla nu iesu prunci invetiati.“

De aceea pre cand pretindeam in ale scólei controla, pretindemu totu de odata, cá dnii invetiatori se-si faca detorinti'a cu tóta conscientiositatea.

Invetiatoriulu trebuie se inlesnéscu lucrulu si afacerile controlei in mersulu instructiunii ; ér inspectiunea scolaria trebuie se priveghieze, cá invetiatoriulu si preste totu ómenii din parochia se-si indeplinéscu cu conscientiositate detorinti'a in ale scólei.

Numai astfelu ordinatiunile superioritáti diecesane potu se produca rezultatele dorite.

La inceperea anului scolasticu.

Plugariulu cauta timpulu celu mai acomodat, pentru-cá-se póta ará si semená pamantulu seu cât de bine, cá asia apoi la sfarsitu, adeca la capetulu anului, se póta luá róda cât de buna si indestulitoria. Si pentru-cá se se intemple asia precum s'ar recere, si precum ar dori fie care plugariu, trebuie, cá respectivulu se fie bine de prinsu in economi'a campului, unu omu activu si cu multa toria sufletésca, cá se póta resiste calamitatiloru ce vinu asupra prin nefavorisarea timpului si se nu despereze, cáci desperarea lu-duce spre ruinare.

Asia se recere la economi'a câmpului, si tot-astfelu se recere si in ale scólei. Invetiatoriulu trebuie se cunósca bine natur'a pruncului, se fie unu omu activu, bine de prinsu in ale scólei, si se fie unu omu, care póte resista neajunsuriloru si pedeciloru ce-i se punu in afacerile sale scolare. Ce e dreptu, multa taria sufletésca trebuie se aiba unu invetiatoriú, ca se póta strabate, in lucrarea sa, prin tóte neajunsurile si pedecile, cari i-obvinu nainte, ca asia apoi se devina invingetoriu. Sunt apoi si de acei invetiatori, cari vediendu-se intru atâtea inprejurári critica, se disgusta cu totul, ér scol'a, acelu locu, care ar trebui se-i servésca spre bucuria si delectarea sa, o privesce, cá pre o adeverata temnitia. Apoi si acelu putienu progresu, care la-face, lu-face numai spre stricarea acelei

comune, pentru-ca atunci, cand invetiatoriulu, aceea ce face, face numai in urm'a unei fortie, o astfelu de crescere uumai urmari bune nu pote se aiba.

Ce e dreptu nu invetiatoriulu póta vin'a desgustárii sale, ci insasi societatea, pentru carea se lupta, si carea nu-se ingrijesce despre celu mai mare binefaceloriu alu seu, in neazuri si neajunsurile sale nu-i tinde mána de ajutoriu, ba chiar se afla unii membrii ai societatii, cari, daca li-se imbia vre-o ocaziune, lu-apasa mai tare in neazuri, ca vedi bine, scól'a se faca prin acest'a mai multu progresu ! Si nu e mirare, ca se disgusta, cand un bietu invetiatoriu, pre langa seraci'a cea mare, mai are se-se lupte cu câte si mai câte neazuri in carier'a s'a atat'a de spónósa. Sunt apoi cazuri faptice, unde, pre langa tótai bunavointi'a poporului, de a ameliorá sórtea invetiatoriului loru, unii si apoi din cei chemati spre a-lu indemná spre aceea, lu-inpedeca in nesuinti'a lui nobila, si lu-seducu pre cái retacite. Aci apoi are invetiatoriulu tot dreptul de a-se disgustá. N'are inse a-si resbuna asupra scólei, negligiandu o prin ce apoi ar comite unu peccatu strigatoriu la ceriu, Celu-ce odata s'au dedicatu pre carier'a invetiatorésca, are se lucre spre inaintarea si luminarea poporului in imprejurarile cele mai critice, ca asia luminandu-lu, poporulu se scie si se cunóca binefacelile scólei si pre bine facetorii sei, ér acelor'a, cari voescu a-lu seduce pre cái retacite, se-li-se scia opune cu cea mai mare resistintia.

Nu poporulu si natiunea are se suferi, pentru-ca potem fi siguri, ca atunci, cand poporulu ar cunósce bine si din aprópe bunatátile scólei, ar scie se-se ingrigésca si de scóla si de invetiatoriulu loru. Dar, tot-odata, avem sánta datorintia a lucrá pe cái legali pentru imbunatatirea sórtii nóstre invetiatoresci si a scólelor nóstre, ca asia apoi si poporulu nóstru cât mai curend se ajunga la lumina si luminatu fiind se póta scapa de ispitele tempulú, cari, adi, suntu atât de critice pentru elu, pentru-ca, invetiatur'a prea tardia nimic'a nu-i va poté ajuta. Da, noi invetiatorii, de si stam fórte reu in privinti'a salarisárii si cuincasarea mai reu ca cu acesta, avem datorintia a lumina poporul din tóte poterile, ba chiar se-ne sacrificam pentru neamul nostru romanesc, a carui sórte este pusa in manele nóstre, pentru-ca numai prin sacrificare se póte duce atare lucru sublim in indeplinire ; avem se suferim si se ne sacrificam noi, daca nu-se póte altcum, ca urmatorii nóstri se-se póta bucurá de o sórte mai buna, ér natiunea nostra se póta ocupá un locu mai insemnatu in sirulu celoru alalte natiuni.

Bine se-ni insemnám, ca apostolii numai doispredece la numeru au schimbatu lumea, firesce suferind multe si in urm'a urmelor chiar mórte. Asia si noi, daca, pe langa tóte nisuintiele nóstre, nu vom potea induplica societatea spre a imbunatati sórtea invetiatorésca, scól'a navem s'o parasim, ci se-ne luptám lupta apostolésca, cáci, daca nu alt'a, cel putien, vom castiga recunoscintia scumpei nóstre natiuni.

In fine, veniv'a tempulu, carele, de altcum nu e de parte, cand, naintea poporului romanescu, celu mai pretiuitu tesauru va fi scol'a si invetiatoriulu seu.

Galsia, la 8 August 1887. st. v.

Invetiatoriulu.

Despre immaterialitatea si unitatea sufletului omenescu.

(Continuare.)

IV.

a) Ce privesce obiectulu, voi'a póte nisui nu numai spre bunuri sensuali, ci si spre bunuri curatu spirituali p.

e. spre virtute, intieptiune s. a. Nisuint'a acést'a inse presupune cunoscinti'a respectiveloru bunuri; căci nu lucrurile in sine, ci lucrurile cunoscute suntu obiectele vointiei. Deórece apoi cunóscerea lucrurilor spirituali nu se póte produce prin atare principiu, ce e legatu de organu corporalu, dreptaceea lucrurile spirituali pentru astfeliu de principiu nu potu formá obiectulu dorintiei. Din care cauza nu e posibilu, cá nisuinti'a indreptata spre bunuri spirituali se provina din acelu principiu, a carui esistintia si functiune e legata de materia, căci atare principiu numai pe acelea impressiuni le póte semti si cuprinde, pe cari le esercita proprietátile sensuali ale corpurilor asupr'a organeloru. Inse déca diferinti'a esentiala a voiei de facultatea straduitóre sensuala se póte cunósce de acolo, ca voi'a póte fi indreptata si spre bunuri spirituali, atunci deosebirea acést'a se manifesta intr'unu modu si mai pregnantu prin marimea cercului de influintia a voiei. Pe cand adeca facultatea straduitóre sensuala se restrenge la lucrurile materiali, cari corespundu naturei sensuale a omului; pe atunci acelea limite, intre cari se misca voi'a suntu atât de estinse, cá si limitele cunósce-rei inesi.

Nu este nimicu atât de sublimu iu ceriu si dejositoriu pe pamentu, nu este virtute atât de curata si peccata atât de dejositoriu pre cari omulu se nu le dorésca. De unde provine acést'a? De acolo, ca nu acést'a séu aceea este bunulu, ci bunulu in genere e obiectulu relativu alu vointiei nóstre. Sub bunulu acest'a se nu intielegemu aci bunulu moralu, ci aceea, ce póte promová in óre-care modu bunastarea nóstra. De alta parte ér nu prea esista lucru, care de altcum se fia ori cât de mare reu, consideratu inse dintr'unu anumitu punctu de vedere se nu póta fi bunu, séu se apara de bunu. Asia necredinti'a impinge pre omu in miseria nespusa, dar magulesce superbiei; abnegatiunea crestinésca pretinde sacrificii grave, dar prin aceea spiritulu se innaltia spre bunurile eterne. Acelu faptu dar, ca voimu tóte, ce in óre-care privintia ne póte tinde indestulire: si-póte avé temeiuulu numai in aceea, ca obiectulu vointiei nóstre nu-lu forméza o specia anumita si determinata a bunului, ci bunulu generalu. Intru acést'a consta cu dreptu diferinti'a esentiala intre vointi'a si intre facultatea straduitóre sensuala. Adeca atât facultatea straduitóre sensuala, cât si cea spirituala se escita spre functionare numai prin bunulu cunoscutu de atare. Trebuie dar, cá si fiinti'a sensuala se cunósca bunulu prin óre-care modu si se lu-deosebéscá dereu. Precum inse fiinti'a sensuala cunósce multe, ce esista, dar totusi uu scie, ca acelea esista; astfeliu cunósce multe ce suntu bune, fara de a scí, ca suntu bune. Fiinti'a sensuala adeca esperiéza acele insusiri ale lucrurilor, prin cari apoi lucrurile suntu bune pentru dens'a si asia distinge dulcele de amarulu, solidulu de móle s. a.; dar pentru aceea nu scie judecá, ca vre-unu obiectu e bunu pentru dens'a din motivulu acestoru insusiri. Spre acést'a e numai fiinti'a intelectualá capace, care aduce obiectele cu sine insasi in reportu cá pe atari, ce prin proprietátile loru corespundu in óre-care privintia naturei sale. Ratiunea cunósce nu numai aceea, ce e bunu, ci si aceea, ca cum si încát e bunu cev'a, ce prin cunósce-re escita poft'a fiintiei rationale. Precum adeca notiunea sensuala se restrenge eschisivu numai la esistinti'a materiala, încát aceea din fenomenele sale se póte esperiá, ér notiunea spirituala din contra estindendu-se asupr'a tuturoru esistintieloru: astfeliu si facultatea straduitóre sensuala are de obiectu bunulu generalu. Din cele espuse pana aci resulta aceea, ca fiinti'a rationala póte dori totu, ce e bunu pentru dens'a, ori ce-i póte oferi placere, séu i-póte servi spre perfectiunare.

Deórece inse tóte fiintiele si-afla suprem'a perfectiune si placere in desvoltarea deplina a poteriloru loru celoru mai nobile, ér fiinti'a rationala si-póte desvoltá re deplinu poterile sale cele mai nobile numai prin cunóscerea lui Ddieu; astfeliu trebuie, ca acést'a cunósce-re se tiene nu numai de acelu bunu, pre carele in genere lu-póte voi, ci ca posederea intelectualá a lui Ddieu se fia pentru dens'a (fiinti'a rationala) bunulu si fericirea suprema. Astfeliu dara caus'a, pentru care potemu dori virtutea, intieptiunea si pre Ddieu, o aflámu in aceea insire a vointiei, in urmarea carei'a acést'a are de obiectu bunulu cá atare. Insa in acést'a insusire se cuprinde si libertatea vointiei. Dar se vedemu acést'a mai de aprópe.

b) Cá se potemu demonstrá pe deplinu diferinti'a între libertatea vointiei si între facultatea straduitóre sensuala, si pe bas'a acést'a se se invedereréze immaterialitatea principiiului vointiei, se asemenamu antaiu plant'a cu animalulu si pre animalu cu omulu. Ori ce fiintia sta cu atât mai'naltu pe gradulu de perfectiune, cu cât e in stare se desvólte mai multu o functiune in sine insasi. Prin urmare plant'a sta pe gradulu celu mai inferioru; căci de si posede o functiune propria si o straduintia determinata prin natur'a s'a insasi, lipsindu-i inse sensualitatea, straduinti'a ei nu se întemeiéza pe cunóscerea bunului. O subsistintia mai independenta gasimu la animalu, care aceea, ce-i dirige nisuinti'a indreptata spre óre care scopu, o posede in sine prin cunósce-re. Cu tóte acestea inse straduinti'a s'a nu e arbitrara, căci déca prin sensuri cuprinde cev'a, ce-i corespunde naturei sale, atunci e constrensa se si poftésca aceea. In fine in omu esista o potere in urmarea carei'a póte si nu póte voi bunulu cunoscutu de atare, deci prin vointi'a s'a póte se-si infrene nu numai boldurile, ci tuturoru actiuneloru sale le póte dá o directiune spontanea. Superioritatea acést'a a omului facia de celelalte fiintie e atât de mare, încát mai vertos pentru acést'a se dice, ca omulu e creatu dupa típulu lui Ddieu. De sublimitatea si maiestatea divina apartiene aceea, ca Ddieu pune tóte in miscare si le dirigéza pre tóte fara cá Elu insusi se fia miscatu séu dirigeatu de cev'a. In Ddieu deci se manifestéza perfectiunea suprema.

Óre din impregiurarea aceea, ca omulu sta mai aprópe dintre fiintiele naturali de perfectiunea divina se nu conchidemu aceea, ca vointi'a cu facultatea de a se decide de sine, se deosebesce in modu esentialu de facultatea straduitóre sensuala condusa de sensu si prin aceea, ca se baséza pe unu principiu immaterialu? Căci tocmai legatur'a, defectuós'a stare de independintia, aternarea de cev'a, este proprietatea lucrurilor materiali; si unde vomu canta caus'a, ca facultatea straduitóre sensuala se conduce de acelea impressiuni, caror'a e organulu supusu, déca nu in impregiurarea aceea, ca principiiulu facultatii straduitóre sensuali depinde in privintia esistintiei sale dela materia. Cá se potemu aretá si mai apriatu, ca vointi'a tocmai prin libertatea s'a indegetéza la o fiintia immateriala cá principiu alu seu, se vedemu, ca ce se mai tiene de vointi'a libera. — Am amintitu, ca libertatea se baséza pe aceea insusire a vointiei, prin care posede bunulu generalu de obiectu. Din caus'a acést'a de si e contensu omulu a voi aceea, ce afla de bunu in tóta privintia si a nu voi aceea, ce macar la aparintia ar aflá de reu, totusi cu privire la celelalte lucruri, cari intr'o privintia suntu bune, ér in alt'a numai la aparintia nu suntu bune, e neresolutu; trebuie deci se se resolvésca, si tocmai in acést'a consta libertatea s'a, ca e capace de a se decide din propriulu seu arbitriu. Voitoriulu inse se decide prin aceea, ca judeca, déca lucrulu ténutu séu recunoscutu de bunu, e de poftitu séu ba. Déca si scie, ca dupa

dre-care norma generala, fia aceea legă morala séu numai regula de vietia, lucrulu nu e de pofitu, se póte inse totusi decide, cá se-lu voiéca : stat pro ratione voluntas. — O astfelu de decidere de sine libera presupune inse, ca voituriu se posedá nu numai consciintia de sine supunandu-si actiunile judecatii sale proprie; ci se cunósca scopurile, spre cari si indrépta nisuintiele, se cunósca normele, cari o conducu si in fine se cunósca referintiele varie ale obiectului cunoscutu de bunu, ce le are catra sine, catra aceste scopuri si catra aceste norme. Deórece inse s'a aretatu imposibilitatea, cá tóte acestea cunóscheri se provina dintr'unu principiu, care functionéza in organe, din care cauza trebe se conchidemu, ca nici voiatu n'ar avé libertate, de n'ar fi basata pe atare principiu, a carui functiune e immanenta si independenta de materia. Resultatulu finalu este deci acel'a, ca sufletulu omenescu póte fi numai de o substantia immateriala.

c) Obiectiunile materialistiloru.

1. Materi'a posedé atari atribute, cari nu se potu divide in párti si prin urmare sunt simple, precum e pondulu, poterea motorica s. a. De acolo inse, ca cugetarea dupa spiritualisti e neimpartibila, e functiune simpla spirituala, nu urméza, ca principiulu ei se nu póta fi materialu. — R e s p u n s u : Atributele materiei sunt numai in intielesu abstractu neimpartibili, ér nu si in celu concretu, adeca in uniunea loru cu substratulu. Asia d. e., déca se divide unu corpu in trei párti, totu in atátea párti se va divide si pondulu seu. Pana ce din contra cugetarea nu numai in intielesu abstractu, ci si in uniunea s'a cu subiectulu, adeca in intielesu concretu, e o functiune spirituala simpla si neimpartibila; cáci déca n'ar fi aceea, atunci functiunile cugetării ar remanea enigme neesplabile. Astielu d. e. déca considerámu functiunea judecării, acést'a nu e alt'a, decât espressionea abstracta a reportului logicu dintre doue concepte. Déca inse aceste doue concepte nu s'ar cuprinde intr'unu faptu de totu simplu alu cugetării, n'am poté se determinámu nici reportulu ce esista intre ele. Deci, déca cugetarea e si in intielesu concretu functiune simpla si neimpartibila, ér calitatea esentiala a functiuniloru nepotendu stá in contrastu cu calitatea principiului acelor'a (a functiuniloru) : trebe se conchidemu, ca sufletulu, cá principiulu cugetării adeca a unei functiuni simple si neimpartibile e inca simplu si neimpartibilu adeca póte se fia numai o fiintia immateriala.

2. Sufletulu póte numai asia se aduca corpulu in miscare, déca vine in contactu cu elu; dar cu corpu póte numai corpu veni in contactu, prin urmare sufletulu nu póte fi imaterialu. — R e s p u n s u. Materi'a in urmare inertia sale nu se póte miscá de sine, deci nu póte nici odata se efeptuésca miscári, fara cá ea insasi se nu fia adusa in miscare de o influintia externa. Deórece inse miscarea se manifesta cá efectu, trebe se fia si caus'a, care l'a produsu. Prin urmare miscarea presupune unu miscatoriu, ér acést'a unu antimiscatoriu, care se fia capace de a miscá si a se miscá, cáci fara de acést'a n'ar poté esista miscare. Deci pentruca atare fiintia, ce se póte miscá de sine nu póte fi materiala, deórece materi'a dupa cum scimu nu se póte aduce insasi in miscare; resulta, ca principiulu miscării de sine'lu potemu cautá numai intr'o fiintia spirituala, cáci spiritulu e substantia reala eschisiva, care esista afara de materia. Déca acum se dice, ca corpulu se aduce in miscare prin sufletu, acést'a e corect. Ce voru respunde inse materialistii la aceea intrebare, ca sufletulu, care dupa densii e materialu, prin ce se aduce in miscare? De sine nu se póte miscá, cáci dupa afirmatiunile loru e materialu; dar nici prin influin-

tiarea corpului fiindu acést'a pe de o parte materialu; ér pe de alta parte nu obvine ca miscatoriu, ci cá miscatú. Este deci eronata asertiunea aceea a materialistiloru, conform carei'a sufletulu póte se fia numai o fiintia materiala, din cauza, ca pune corpulu in miscare. — Deórece inse tóta miscarea transienta presupune, ca miscatoriu se vina in contactu cu lucrulu miscatú, se nasce acum aceea intrebare, ca sufletulu, cá fiintia spirituala cum vine in coatingere cu corpulu? In respectulu acést'a trebe se distiagemu contactulu fisicu de contactulu dinamicu. Fisice viu numai corpurile in coatingere, ér dinamice din contra spiritulu cu materi'a. Cumca spiritulu nu póte veni in contactu in acelasi modu cu materi'a, cá si corpurile, e evidentu, cáci la unu astfelu de contactu s'ar recere estensiunea substantiei spirituale. Spiritulu vine cu materi'a numai prin aceea in contactu, ca esercita influintia asupr'a ei. Si deóre e efectulu nu presupune estensiune, ci numai potere, ér spiritulu fiindu in esintia potere, pentru aceea sufletulu póte pasi la o astfelu de coatingere cu corpulu seu. E de insemnatu inse, ca contactulu dinamicu se deosebesce in mai multe privintie de celu fisicu; cáci aci lucrulu neimpartibilu atinge pre celu impartibilu, ce iatre corpuru nu e posibilu. Punctulu matematicu de si e neimpartibilu, póte érase numai pe unu ce neimpartibilu, adeca pe unu altu punctu matematicu se-lu atinga. Indivisibilitatea substantiei spirituale inse e cu totul de altu caracteru. Punctulu adeca e marginea liniei (adeca a cantitatii), deci in spatiu ocupa totdeun'a o positiune determinata, poste care nu se mai póte estinde; substantia spirituala din contra e neimpartibila, deórece n'are párti cantitative si precum in privintia esistintiei sale nu e legata de unu punctu, asia nici in corpu nu esista pentru dens'a unu punctu anumitu, pe care s'ar se-lu póta numai atinge. Mai d'parte corpurile intre sine potu veni in atingere numai cu suprafaci'a loru esterna, pana cand spiritulu póte atinge intregu corpulu; cáci contactulu dinamicu se estinde pan'acolo, pana unde corpulu póte fi supusu influintiei stramutavere; acést'a inse se póte intimple cu privire la tóte partile corpului. In fine corpulu atingatoriu remane afara de celu atinsu, pana cand spiritulu petrunde corpulu si se misca libera intr'ensulu.

3. N'avemu conceptu adecuatú nici pentru materia, nici pentru cugetare. Deci nu potemu aserá cu positivitate, déca óre nu esista in materia atare potere, care se se manifeste in form'a de cugetare atunci, cand materi'a iea forma organica. Acést'a e posibilu cu atátu mai veritosu, pentruca in materi'a organica aflámu multe poteri de acelea, cari in materi'a neorganica lipsescu cu deserversire. — R e s p u n s u. Dar conceptulu nostru despre materia si cugetare e totusi astfelu, incát diferintia ce esista intre aceste dóue lucruri se cunósce cu aceea securitate, ce eschide ori ce indoála. In ambele adeca aflámu insusiri incompatibile, cari prin urmare nu potu stá langa-olalta. Astfelu materi'a e divisibila si estensibila, cugetarea inse e neimpartibila si simpla; materi'a posedé insu sirea inertia, cáci numai prin influintia unei cause esterne devine activa; cugetarea din contra functionéza liberu, cáci cugetele se potu indreptá spre ori ce directiune, fara a fi influintiate de vre-o cauza externa; materi'a in fine e delimitata, pana ce cugetarea n'are margini, deórece cuantitatea, proportiunea, form'a o póte mari si miciorá pana in infinitu. — La totu casulu inse de ar fi vorb'a de o atare potere, ce n'ar fi opusa cu proprietatile cunoscute ale materiei, am poté dice: nu scimu, déca poterea acést'a e atributul materiei séu ba, cand adeca n'am avé cause positive pentru afirmarea unui séu altui casu. La din contra, déca e vorb'a de o atare potere, despre care

scimu cu tóta positivitaea, ca e opusa insusiriloru materiei cunoscuta de noi, atunci asertiunea aceea, ca cugetarea póte fi intemeiata pe o putere secreta a materiei, s'ar poté sustienea numai priu denegarea totala a ratiunei sanatóse.

4. La conceptulu sufletului diferitu de alu creeriloru au devenitu spiritualistii asia, ca puterea ce functioneaza in creeri si care realminte nu se póte desparti de aceea au facut'o prin abstractiune de sine statatóre si cá atare au numit'o substantia immateriala. R e s p u n s u : Acést'a e numai o simpla asertiune, care inca nu e dovedita ; dar déca materialistii ar si încercá se o dovedesca, n'ar ajunge la nici unu resultatu. Cáci déca ori ce actiune psihica, asia dara si cugetarea nu e altceva decât functiunea fisiologica a creeriloru, atunci abstractiunea e imposibila, pentruca creerii, cá organu individualu potu stá numai cu individulu in reportu, pana ce din contra cugetarea abstracta e totdeun'a generala. Dar si mai putienu e posibila abstractiunea, déca cub aceea e de a intielege „abstractiunea psihologica.“ Cáci in casulu acést'a ar trebui se primimu, ca creerii si-abstragu dela sine propri'a loru functiune esentiala. Dar e lucru evidentu, ca acést'a s'ar poté intemplá numai prin o alta functiune ; cáci celu ce abstrage nu e insusi celu abstrasu. Care dar e acum functiunea cealalta ? Cáci atunci ar trebui se acceptámu inca doue functiuni esentiale de cugetare a creeriloru, dintre cari un'a abstrage, ér cealalta devine abstrasa. Iata absurditatea, ce resulta din asertiunea materialistiloru.

5. Desvoltarea vietii psihice inaintéza paralelu cu desvoltarea organica corporala si mai vertosu cu acea a creeriloru ; perfectiunea vietii spirituale sta in legatur'a cea mai strensa cu perfectiunea organica a creeriloru ; starea morbósa a creeriloru séu constructiunea defectuósa a loru conturba si functiunea cugetárii ; decadinti'a graduata a functiunei creeriloru trage dupa sine si scaderea vietii spirituale. Tóte acestea dovedescu, ca creerii insisi forméza principiulu vietii spirituale, deci prin urmare sufletulu nu póte se fia substantia immateriala, — R e s p u n s u : Nu se póte negá, creerii participa la producerea dispositiuniloru spirituali ; de aci inse nu urméza inca, ca principiulu functiunei spirituali se fia identicu cu creerii. Ce si din aceea se'nvederéza, ca nu se póte aretá o functiune a creeriloru, care numai pe din departe se asemena cu cugetarea. De altmintrelea din cele premise resulta numai aceea, ca creerii trebuie se se considere de organulu sufletului. Déca conchidemu mai multu decât acést'a, nu dovedimu nimicu mai multu. Cáci déca din amintitele premisse s'ar poté conchide, ca insisi creerii forméza principiulu functiunei spirituali, astfelu totu cu același dreptu s'ar poté conchide si aceea, ca tóta functiunea severisita prin óre-care organu si-are principiulu seu causalu in organulu insusi. Acést'a inse e o atare absurditate, pe carea numai mintea preocupata nu o póte cunósce. Dar acést'a nu e inca totulu. Conclusiunea aceea a materialismului ar avé temeiu numai atunci, déca fenomenele citate nu s'ar poté rationalu esplicá pe langa susceperea unui principiu, care in privinti'a substantiala se deosebesce de catra creeri. Acést'a inse nu sta. Cáci pendinti'a functiunei spirituali dela creeri se póte intr'unu modu de totu naturalu esplicá, déca creerii se considera de organulu sufletului. Pe cât e mai perfectu organulu acést'a, pe atât'a, e si sufletului spre mai mare servitiu, si cu cât e mai imperfectu, cu atât mai vertosu impedeza si dificultéza functiunea spirituala.*

* Déca dice Büchner: „Die vergleichende Anatomie zeigt, dass ein constantes, aufsteigendes Verhältniss der materiellen und Grössenbeschaffenheit des Gehirns zur geistigen Energie durch alle Thierarten hindurch bis hinauf zum Menschen als Gesetz obwaltet“ — si de aci conchide, ca intre omu si animalu esista numai o

6. Ori si cât anatomisámu corpulu, nu dámu nici de urm'a sufletului. Nici nu putem se ne inchipuimu, ca in care parte a corpului s'ar poté aflá sufletulu. Psihologii conchidu numai la cev'a, ce se numesce sufletu, dar nu sciú se-lu prezenteze. ** — R e s p u n s u : Materialismul pretinde dar aceea, ca psihologii se-i faca sufletulu visibilu. Nu obsérva, ca déca ar fi acést'a posibilu tocmái elu ar avé dreptu ; cáci atunci sufletulu n'ar fi mai multu o fiintia immateriala, ci numai o parte corpului. Dar óre materialismulu póte se arete si se faca visibilu tóte câte le sustiene si le asertéza ? Care materialistu a vediutu dejá atomi, séu potari moleculare ? Nici unulu. Ei si-i imaginéza numai atomii, ér despre corpuri cugeta, ca suntu compuse din atomi. * Si totusi atomii sunt bazele existente nedubitavere pentru densii. Déca întrebámu, ca ce le da dovéda despre existinti'a atomiloru la totu casulu numai acel'a va fi respusulu, conchiderea dela efectulu la cauza ; încât efectulu poterii atomice e causatulu, atomulu investitu cu puterea inse e caus'a. Dar óre nu facu totu acést'a si psihologii, cand conchidu din functiunea, ce se manifesta in consciinti'a de sine la existinti'a si natur'a sufletului ? Séu dóra spiritualismulu n'are dreptu se faca acést'a ? Aceea inca n'ar fi logicu de felu, déca conchiderea dela efectulu la cauza se fia justificata numai pentru unu casu, ér pentru altulu nu.

Dupa acestea se trecemu la unitatea sufletului omenescu.

(Va urmé.)

Nicolai Fizesianu,
cand. de preotu.

Propagarea religiunei la poporulu nostru.

A trecutu timpulu controverselor sfasiitóre de biserică, — candu contrarii crestinismului insinuasera noaru de atacuri asupra singuraticiloru artieli de credintia genuina, pastrata de la fondatorulu bisericeii, Mantuitorulu Cristosn si dela apostoliiu sei. Facia cu astfelu de insinuari si atacuri anticrestine si antiortodoxe, biseric'a prin reprezentantiu sei inspirati de duchulu santu, — desvoltá o lupta continua, pentru aperarea puritatii doctrineloru sale, priminda in decursulu timpiloru coron'a victoriei.

Lupt'a de aperare in biserică s'a manifestatu in dóne directiuni, si anume: in contr'a anticrestiniloru, a inimiciloru externi, prin asia numitele „apologii,“ prin cari autorii loru, apologetii crestinu, demostrau divinitatea religiunei crestinu, in inregitatea dupa ei, cum s'a pastratu dela intemeietoriulu ei. Ér in contr'a inimiciloru interni, cari erau ereticii s' antiortodoxii, acést'a lupta s'a purtatu prin

diferintiá graduata, atunci se'nsiéla fórté. Cáci antain insasi premisse e incorecta, deórece creerii omului nici absolutu, nici relativu nu sunt cei mai mari ; ba inca nici aceea nu e faptu constatatu, ca omulu genialu se aiba totdeun'a creeri mai mari, decât celu idiotu. Dar a dóru, déca ar si fi premisse corecta, nici atunci nu resulta conclusiunea, cáci contradicerea s'asta si mai departe intre functiunea intelectualu si subiectulu materialu.

* * Virchow, Ges. Abhandl. — So lange nicht eine besondere Seelensubstanz gefunden, und deren Wirkungen auf physikalische Masse zurückgeführt seien, habe die Annahme einer materiellen Seele keinen wissenschaftlichen Werth. — Vogt, Köhlerglaube u. Wissenschaft: Man zeige uns die Seele, man überzeuge die Sinne von ihrer Existenz, man mache, dass man sie sehen, riechen, hören, schmecken, fühlen kann.

* Büchner, Kraft u. Stoff: Ein Atom nennen wir einen kleinsten Stofftheil, den wir uns nls nicht mehr theilbar oder doch als nicht mehr theilend vorstellen, und denken uns allen Stoff aus solchen Atomen zusammengesetzt. — Virchow, Gesamm. Abhandl.; Man setzt für die allgemeine Anziehung der Materie, die wir nicht weiter zu erklären vermögen, die Anziehungskraft oder Gravitationskraft ein, ohne dass es jedoch möglich ist zu sagen, was sie eigentlich wirkt.

asia numitele „*polemii*,” in cari autorii loru, polemicii, au demonstratu puritatea doctrineloru ortodoxe.

Inimicii esterni, de dupa caracterulu si positiunea, ce ocupau in societate, erau de dóue feliori, si lupt'a indreptata contr'a bisericeii crestine, curgea pe dóue canale cu midilóce de totulu opuse. Positiunea imperatoru romanu, ca puternici stepanitori, fatia de supusi, li puse in exercitiu planulu infernalu de a persecutá pre crestini pana la estirpare, in modulu celu mai crudelu si barbaru, prin aplicarea midilóceloru fisice. Armele loru au fostu materiale. Resistinti'a inse, ce crestini li facura acestoru puternici, au fostu plecarea capului cu supunere la primirea cununei de martiriu, pentru numele lui Cristosu.

Sirulu astorfeliu de persecutiuni s'au inscenatu de tiranulu Nero la an. 64 d. Cris. si s'au continuatu de urmatorii lui in restimpu de aprópe doi secli, incetandu sub domni'a Marelui Constantinu, imperatulu, carele in seclulu alu treilea, ca unu spiritu generosu, a protegiatu pe crestini, primindu nainte de móрте si santulu botevu cu dinasti'a s'a.

Dar aceea, ce n'au potutu face cesarii Romei cu puterea armeloru fisice, au cugetatu a realisá filosofii si scriitorii pagani, prin armele intelectuali. Combaterea crestinismului si renascerea paganismului prin scrieri fulminante, au fostu scopulu acestoru invetiati.

Acásta lupta dupla din partea imperatoru si a filosofilor pagáni, au fostu intimpinata cu contrareactiune din partea celebrilor scriitori crestini, cari in apologiile adresate anumiteloru persóne, demostra pana la evidentiá falsitatea acuseloru si ilegalitatea nisnintieloru de persecutare, ridicandu localitatea si moralitatea crestina, in modu prevalentu paganismului. Dar apologetii au culminatu mai vertosu cu scopulu sublimu de a demostrá paganismului originea divina a crestinismului, spre a converti credinciosi. Sirulu barbatiloru apologeti lu-forméza intre alti scriitori, mai ioti reprezentantii celoru trei directiuni séu scóle teologice din seclulu alu doilea si alu treilea crestinu, si anume: ai scólei din Asia mica, Alessandri'a si din Africa de nordu. Astfelii au fostu: Codratu, Iustinu, Origenu, Tertulianu, Lactantiu s. a.

(Va urmá)

D i v e r s e.

* *Pré Santi'a S'a*, parintele Episcopu Ioanu Metianu, a plecatu Mercuri'a trecuta cu trenulu de dupa amédi la Sibiiu pentru a participá la siedintiele consistenriului metropolitanu.

* *Consistoriulu metropolitanu* s'a intrunitu Joi'a trecuta in Sibiiu in siedintia ordinaria a anulu curentu. —

* *Inscrierile* la seminariulu din Aradu s'au tienu in dilele 1, 2, si 3 Septevre nou anulu curentu.

* *Anunciu funebralu*. Dupa-ce sórtea vitreaga de unu siru lungu de ani acum ne persecuteza cu furia potentiata, si dupa ce se pare, cá tóte rélele sau impreunatu, ca se ne distruga mai cu succesu: éta cá ne mai lovesce si trist'a sórte despre pierderea unui'a dintre cei pncini buni fii ai neamului nostru, carele avea se produca multa bine pre pamentu. Preotulu nostru gr. or. din Cuiestiulu Muresiului Ioanu Siandoru, in etate abia de 28 de ani la 16 28. Augustu a. c. a incetatu dintre cei vii, lasandu scaldati in lacrimi pre iubit'a-si socie Livi'a, pre minoren'a-si fetitia Georget'a Optimi'a, mama, frate, sorori, nenumerate rudeni, amici si cunoscuti.

Repausatulu in Domnulu a absolvatu scólele elementari. si gimnasiali cu succesu eminentu; a absolvatu teo-

logi'a nóstra din Sibiiu, ca teneru exemplaru si in fine la dorinti'a moribundului seu tata bravu, a fostului preotu din sus-numit'a comuna Teodoru, s'a devotatu si a si devenitu preotu in loculu bunului seu par.nte, unde a functiunatu mai multu ca unu filantropu, ajutandu pre cine numai a fostu avisatu la sprijinulu seu. Toti cei ce l'au cunoscutu au aflatu intrensulu unu spiritu nobilu in sensu adeveratu. Vorbindu odata cu densulu dicea, cá numai se-i ajute Ddiu se-si reguleze afacerile economice, atunci se va nisi se eterniseze memori'a scumpului seu parinte prin unu actu neperitoriu! „*Monumentele materiali*“ dicea densulu in sensulu lui Horatiu, „*suntu trecatorie*.“ Voiu face pentru tatálu meu unu momentu, ca se potiu dice despre densulu cu poetulu:

„*Exegi monumentum aere perenius, regalique situ pyramidum altius.*“

Dar móртеa, crud'a nu l'a lasatu se se deslege de angagementulu sacru cá-ci intru adeveru totu ce avemu bunu seu e lovitu de sabi'a mortiei, seu e persecutatu de sórte, cá se nu póta produce pentru natiune balsame vindecatorie. Remas'au inse frate vrednicu, sorori si mama sdrobita, cari sciu si cunosc intentiunile nobile ale neuitatului loru defunctu, si acesti'a impreuna cu soti'a ofilita voru deslegá mortulu de cuventulu marturisitu!

De tine frate Ioane aveamu noi toti romanii lipsa pre acestu pamentu, si pecatu ai facutu, cá te-ai departatu asiá de timpuriu. Blastemata fii tu móрте, care l'ai constrinsu la unu actu atátu de sfasiatoriu! Acolo in inaltimele ceresi bucurate de fericirea cea vecinica, pre care ai meritat'o asia repede; ér pre mormentulu celu incalditu de lacremile celoru mai de aprópe aloru tei lase-me si pe mine se versu acésta lacrima fierbinte si se-ti dicu „Ddiu te odichnéscá in pace!“ C.

C o n c u r s e.

Pentru distribuirea a trei eventualu patru stiependii de cáte 200 fl., din fundatiunea „*Elena Ghiba Birt'a*,” se escrie concursu pana in 15 27 Septevre a. c.

In sensulu testamentului, la aceste stipendii, au dreptulu a recurge numai tineri cari studiéza cu succesu bunu la vre-o scóla publica, si suntu de religiunea gr. or. si de nationalitate romana séu gréca, din comitatele: Arad, Bihor, Bichisiu si Cianad, si ai caroru parinti n'ar fi in stare a-i sustiené la studii.

Rudeniile fericitei fundátorevor avé preferintia.

Rocurentii au a-si inaintá subscrisului, petitiunile loru, prevediute cu recerutele dovedi, pana la terminulu mai sus aretatu.

Aradu, 15/27 Augustu 1887.

Ioanu Metianu, m. p.

Episcopulu Aradului,
cá pres. comitetului fundationalu.

—□—

Pe statiunea invetiatoréscá dela scól'a gr. or. romana din comun'a Cloiru, devenita vacanta, cu acést'a se publica concursu cu terminu de alegere pe 20. Sept. v. (2. Octobre n.) 1887.

Emolumintele incopciate cu postulu atinsu sunt urmátorele:

- 1) Salariu in bani gat'a 170 fl.
- 2) 22 jugere pamentu aratoriu de calitate buna.
- 3) Intravilanu la scóla cu gradina de legumi de 825 stangeni quadrati.
- 4) 32 metri lemne de focu, de unde are a se incaldi si scól'a.
- 5) Cuartiru liberu la scóla, care consta din dóue odai de locuintia, camera, podu precum si grajdu.

6) Dela inmortare de frunte 80 cr, dela medicia 50 cr. v. a.

—□—

Conform ordinatiunei Venerabilului Consistoriu gr. ordin Aradu dto 16. Octomvre 1886 Nru 3581 si 4 Augustu a. c. 2341. se escrie concursu :

1. Pentru statiunea invetiatorésca din **Ciungani**, cu carea sunt impreunate urmatórele emoluminte anuali si anume : bani gat'a 200 fl. 5 orgi lemne, cuartiru si gradina, terminulu alegerei **6. Septemvre** v. a. c.

2. Pentru statiunea invetiatorésca din **Prevaleni**. emoluminte anuali 200 fl. v. a. 5 orgi lemne cuartiru si gradina terminulu alegerei **6 sept.** v. a. c.

3. Pentru statiunea invetiatorésca **Tomesci**. emoluminte anuali 200 fl. 5 orgi lemne, terminulu alegerei **7. Sept.** v. a. c.

Doritorii de a ocupá vreun'a din acestea statiuni sunt avisati recursele prevediute cu tóte documintele prescrie in statutulu organicu a-le adresá comitetului parochialu si celu multu pana la 5 Septemvre st. v. a le trimité subscrisului inspectoru scolaru in Risculiti'a p. u. Baiadecriisu (Körösbánya).

Comitetele parochiale.

In contielegere cu mine : **IOANU MICLUT' A**, inspectoru scolaru.

—□—

Pe bas'a ordinatiunei Vener. senatu scolaru din 4. Augustu a. c. Nr. 2380 se escrie concursu pe statiunea invetiatorésca din **Fadimacu**, cu care sunt impreunate urmatórele dotatiuni in bani gat'a 94 fl. 50 cr. scripturistica 10 fl. Conferintia 12 fl. pentru clisa 30 fl. pentru sare 7 fl. si 20 cr. lumini 6 fl. in natura 16 meti grâu, 24 meti cucuruza ; 10 stangeni de lemne din care se va incaldí si scól'a, 3 jugere pamentu aratoriu, localitate libara cu gradina de 120 \square $\frac{1}{4}$ jugecu efara.

Doritorii de a cuprinde acést'a statiune au a-si subscerne recursele in dóne esemplare, pe langa reprezentarea in vre-o dumineca ori serbatóre in biseric'a de acolo, subscrisului per Bálintz in Leucusesci comitatulu Carasiu-Severinu, pana in **6. Septemvre** a. c. in care di va fi si alegerea.

Se observa cum-cá absoluti preparadi care posedu limb'a magiara, si nu vor fi inca depusu esamenu de calificatiune si se vor obligá in scurtu timpu alu depune, inca se vor luá in consideratiune.

Fadimacu, in 15. Augustu 1887.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Adamu Ros'a,
inspect. scol.

—□—

Pentru vacanta statiune invetiatorésca din **Tilecusiu**, inspectoratulu Pestesiuului Cottulu Bihoru se escrie Concursu cu terminu de alegere pe Dumineca in **20. Septemvre** (2 Octomvre).

Emolumintele suntu :

- 1) In bani gat'a 300 fl. v. a.
- 2) Cortelu bunu cu $\frac{1}{2}$ jugeru gradina.
- 3) 16 cara de lemne pentru incalditulu scólei.
- 4) Stólele usuate cantorale.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune sunt avisati a-si trimité recursele loru instruite conformu statului organicu inspectorului Cercualu de scóle M. On. Domnu Teodoru Filipu, in Lugasiulu de susu p. u. Elesd ér pana la terminulu alegerii a-se aretá poporului, si a dovedi desteritatea in cantarile bisericesci.

Din siedinti'a Comitetului parochialu tienuta la 16/27. Augustu. 1887.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine : **TEODORU FILIPU**, m. p. inspectoru scolaru.

—□—

Se escrie concursu la statiunile invetiatoresci din protopopiatulu Vascului mai josu insemnate cu terminu de 30 de zile dela prim'a publicare.

1. **Sediste-Hersesci**, cu salariu 80 fl. 12 cub. de bucate, 6 stangeni de lemne, stole cantorale si cuartiru liberu.

2. **Cuslisiu**, 84 fl. 8 cub. de bucate, 6 stangeni de lemne si cuartiru in natura.

3. **Rieni-Sudrigiu**, 100 fl. 8 cub. de bucate, 6 stangeni de lemne stole cantorali si cuartiru,

4. **Poeni de sus**: 84 fl. 10 cub. de bucate, 8 stangeni de lemne, câte unu faioru, o portie de fenu si o itie de pasula dela casa, si cuartiru cu gradina.

6. **Sendu ferice**: 100 fl. 8 cub. bucate, 1 cub. de pasula, 8 stangeni de lemne, câte o portie de fenu si unu faioru dela casa, 8 fonti de lumini si cuartiru in natura.

Recurentii au se-si tramita rogarile sale ajustate conform stat. org. la subscrisulu in Beinsiu in terminulu prescriu.

Beinsiu 10. Augustu 1887.

In contielegere cu comitetele parochiali.

Vasilu Pap,
protopop. Vascaului.

—□—

Se escrie concursu pentru deplinirea definitiva a postulu invatiatorescu din comun'n **Mareusiu**, protopresviteratulu Beliului, cu dotatiunea urmatóre :

a) in bani gat'a 120 fl. v. a., — b) 12 cubule de bucate c) 60 portiuni de fenu, d) pentru conferintie 4 fl. e) 8 stangeni de lemne de focu, din care e a-se incaldí si sal'a de invetiamentu f) Veniturile cantorale, g) Cuartiru in natura cu gradina de legume.

Recurentii sunt avisati a-si substerne recursorile ajustate cu documintele necesarie adresate catra comitetulu parochialu, la protopresviterulu Petru Suciú, in Ucurisú (Ökrös) pana la **14/26. Septemvre** a. c.

Mareusiu 14. Augustu v. 1887.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine : **PETRU SUCIU**, m. p. inspectoru scolaru.

—□—

Pentru statiunea invetiatorésca din **Monereu**, cott. Aradu inspectoratulu Borosineului cu terminu de alegere pe **8. Septemvre** a. c. st. v.

Emolumintele suntu :

- 1) In bani gat'a 180 fl.
- 2) In naturalie 7 cubule grâu si 7 cubule cucuruza.
- 3) 8 stangeni de lemne de unde are a-se incaldí si sal'a invetiamentului.
- 4) 10 magi fenu, afara de aceste cortelu liberu cu gradina de legumi.

Recursele prevediute cu documintele necesarii, si adresate Comitetului parochialu din Monerau, suntu a-se trimité pana in 6. Septemvre Inspectorului cercualu de scóle Ioaou Cornea, in Borosi-Jneú, avendu competentii pana la diu'a alegerii a-se presentá la biseric'a din locu pentru a-se face cunoscuti poporului.

Monerau, 13. Augustu 1887.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **IOANU CORNEA**, inspectoru scolaru.

—□—

Dela recurenti se recere, ca pe langa calificatiunea legala prescisa in statutulu organicu, se fi absolvatu cu succesu bunu celu putienu 4 clase gimnasiale ori reale, afara de aceea se aiba desteritate in cantarile bisericesci si tipicu, precum si capacitate suficienta pentru infiintarea si conducerea unui ceru vocalu.

Recurentii au a-si substerne, recursele lor (adresate comitetului parochialu) Reverendisimului Domnu protopresbiteru alu Aradului Moise Bocsianu, cá inspectoru scolariu celu multa pana in diu'a penultim'a a alegerii; — si a se presentá intru o dumineca séu serbatóre la sant'a biserica pentru a-si manifestá desteritatea in celea rituale bisericesci.

Cicru 12/24. Iuliu 1887.

Comitetulu parochialu.

Contielesu cu: MOISE BOCSIANU, m. p. insp. scl. cerc.

—□—

Pentru deplinera definitiva a parohiei de a II-a-clasa din Siumuschesiu, ingremeiata in Cott. Arad. Protopresbiteratu Boros-Ireului, se escrie concursu cu terminu de alegera pe 23. Augustu st. v. a. c.

Emolumintele sunt:

1) Cas'a parochiala cu alte apartinentie pretiuita anualminte 50 fl.

2) Un'a sessinne pamentu estimata anulmente la 128 fl.

3) Venitele stolari anualmente 249 fl. 50 cr.

4) Emolumintelu in naturalie vulgo biru anualminte estimate in 240 fl.

Alte prestatiuni sigure 30 fl. la olalta computeate dau sum'a de 687 fl. 57 cr.

Recurentii vor avé recursele lor instruite conform stat. org. si adresate Comitetului parochialu din Siumuschesiu, ale trimite subscrisului Ppresbiteru pana la 22. Augustu. in Borosjenó avendu pana la alegere a-se presentá in biserica din Siumuschesiu, spre a-si aratá desteritatea in cele bisericeci.

Siumuschesiu 4. Iuliu 1888.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu Ppresv. tract. IOANU CORNEA, m. p.

—□—

Conformu decisului Comitetului parochialu din Pilu-mare, dtto 19. Iuliu 1887 pentru deplinera definitiva a postulu de invetiatorésa la scól'a de fete din locu, — cu acést'a se deschide concursu, cu terminu de alegere pe Dumineca din 30. Augustu st. v. a. c.

Emolumintele sunt: 1) 300 fl. v. a. bani gat'a, plati in rate de 3 luni 2) 2 orgii de lemne de focu, pentru folosulu propriu a invetiatoresci 3) Cortelu liberu cu gradina de legumi. — si prospectu de inbunatatirea salariului.

Recursele provédute cu documintele necessari, si adresate catra Comitetulu parochialu din Pilu-mare, pana in 25. Augustu st. v. suntu a se trimite la Dnulu protopopu si Inspectoru cercualu de scóle Petru Chirilescu, in Kétegyháza. éra voitórele de a dobândi acést'a statiune, pana la diu'a alegerii au de a-se presentá in fati'a loculu Pílu, pentru de a-si face cunoscuta persón'a si alte stári inpregiuru.

Data in Chitighazr, la 30. Iuliu 1887.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: PETRU CHIRILESCU, m. p. protopresv. si inspectoru scolariu.

—□—

Pentru deplinera postulu de invetiatoriu la scól'a paralela rom. gr. or. conf. din Belintiu, se escrie concursulu cu terminu de alegere pe 13/25. Septemvre a. c.

Emolumintele sunt: in bani gat'a 300 fl. in naturalie 1½ jugeru pamentu aratoriu, locuinta libera cu ½ jugeru gradina intravilana; 32 metri de lemne, din cari se incaldiesce si scól'a; pentru scripturistica si conferintie 10 fl. si cate 40 cr. dela inmormentari, cand i-este rendulu a fi chiamatu.

Recursele ajustate, conform presciseloru statutulu organicu si cu atestatulu despre depunerea esamenului din limb'a magiara, sunt a se tramite parintelui protopresbiteru tractualu Georgiu Greciunescu, in Belincz p. u. Kiszető; avendu recurentii in vre-o dumineca ori serbatóre a se presentá in biserica locala, spre a-si aratá desteritatea in cantari si tipiculu bisericescr. Cei deprinsi in art'a musicala in cât se póta dirige si conduce corulu vocalu vor fi preferiti.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: G. CRECIUNESCU, m. p. protopresv. inspectoru scolariu.

—□—

Pentru statiunea din Fenerisiu. se escrie concursu pe langa urmatórele emoluminte:

1) In bani gat'a 120 fl. —

2) 12 cubule de bucate à 5 fl. cubulu 60 fl.

3) Siese stengini de lemne in pretiu de 60 fl.

4) Pamentulu scólei in pretiu de 20 fl.

5) Trei mesuri de pasula in pretiu 6 fl.

6) Din 120 portiuni de fenu 24 fl.

7) Din gradin'a scólei si cantoratu unu venitu de 20 fl. —

Doritorii de a ocupá acést'a statiune invetiatorésca carea are o dotatiune de 310 fl. v. a. suntu avisati a-si ascerne petitiunilq la adresa comitetului parochialu Pré On. Dnu Eli'a Mog'a protopresbiteru pana la 5. Sept. — éra in 6. Septemvre va fi alegerea avendu in caresiv'a dumineca séu serbatóre a se presentá pana la alegere la s. biserica din locu.

Datu in Beiusiu 30. Iulie 1887.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu; ELI'A MOG'A, m. p. Protopresbiterulu Beiusiului.

—□—

Pentru statiunea invetiatorésca vacanta din Slatin'a, in cerculu inspectoralu alu Buteniloru prin acést'a se escrie concursu cu terminulu de alegere la 30. August a. c.

Venitele incopciate de acést'a statiune suntu a) in bani gat'a 100 fl. — b) 10 sinice bucate — c) 10 stengini lemne — d) ¼ pamentu aratoriu — e) veniturile dela inmormentari — f) cuartiru si gradina de legumi, cari venituri pe anulu acést'a au a se impartí cu veduv'a si cu orfanii remasi de reposatului invetiatoriu Iosifu Morariu.

Recurentii au a se presentá naintea poporului si a produce atestatele necesarie.

Slatin'a, la 1. Augustu 1887.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: CONSTANTINU GURBANU, m. p. protopresv. inspect. cerc. de scóle.